

4.9. Inom undervisningen i medlemsstaterna bör uppmärksamhet fästas vid principerna om social ekonomi och partnerskap. Konkret bör denna typ av undervisning eller utformning

av läroplaner eller kurser finansieras utifrån principen om livslångt lärande.

Bryssel den 14 mars 2002.

Regionkommitténs

ordförande

Albert BORE

Yttrande från Regionkommittén om:

- "Förslag till rådets beslut om godkännande, på Europeiska gemenskapens vägnar, av Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar, och gemensamt uppfyllande av åtaganden inom ramen för detta",
- "Meddelande från kommissionen om genomförandet av första delen av det europeiska klimatförändringsprogrammet", och
- "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgas inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG"

(2002/C 192/14)

BAKGRUND

"Förslag till rådets beslut om godkännande, på Europeiska gemenskapens vägnar, av Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar, och gemensamt uppfyllande av åtaganden inom ramen för detta" [KOM(2001) 579 slutlig], "Meddelande från kommissionen om genomförandet av första delen av det europeiska klimatförändringsprogrammet" [KOM(2001) 580 slutlig] och "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgas inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG" [KOM(2001) 581 slutlig].

Rådets beslut av den 11 december 2001 att i enlighet med artikel 175.1 i EG-fördraget rådfråga Regionkommittén i detta ärende.

Presidiets beslut av den 12 juni 2001 att ge utskott 4 – fysisk planering, stadsfrågor, energi, miljö, nuvarande utskottet för hållbar utveckling – i uppdrag att förbereda yttrandet.

Ordförandens beslut av den 11 mars 2002 att utnämna Susanna Rahkonen till huvudföredragande för yttrandet i enlighet med artikel 40.2 i arbetsordningen.

Regionkommitténs tidigare yttrande av den 18 september 1997 om "Klimatförändringarna och energin" (CdR 104/97 fin) ⁽¹⁾.

Protokollet om minskning av växthusgaser antaget vid den tredje konferensen för parterna till FN:s ramkonvention om klimatförändring (COP3) den 1–10 december 1997 i Kyoto.

Regionkommitténs tidigare yttrande av den 16 juli 1998 om kommissionens meddelande om "Energi för framtiden: Förnybara energikällor – Vitbok för en gemenskapsstrategi och handlingsplan" [KOM(97) 599 slutlig] (CdR 57/98 fin) ⁽²⁾.

Regionkommitténs tidigare yttrande av den 11 mars 1999 om "Koldioxidutsläpp inom transportsektorn – utveckling av en gemenskapsstrategi" (CdR 230/98 fin) ⁽³⁾.

Regionkommitténs tidigare yttrande av den 19 november 1999 om "Förberedelser inför genomförandet av Kyotoprotokollet" (CdR 295/1999 fin) ⁽⁴⁾.

Regionkommitténs tidigare yttrande av den 21 september 2000 om "Grönbok om handel med utsläppsätter för växthusgaser inom Europeiska unionen" och "Kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet om EU:s strategier och åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser – på väg mot ett europeiskt klimatförändringsprogram" (CdR 189/2000 fin) ⁽⁵⁾.

Regionkommitténs tidigare yttrande av den 14 november 2001 om "Kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet. Tio år efter Rio: Förberedelser inför världstoppmötet om hållbar utveckling år 2002" (CdR 37/2001 fin) ⁽⁶⁾.

Med beaktande av ovanstående antog Regionkommittén enhälligt följande yttrande vid sin 43:e plenarsession den 13–14 mars 2002 (sammanträdet den 14 mars).

Regionkommitténs synpunkter och rekommendationer

1. Angående "Förslag till rådets beslut om godkännande, på Europeiska gemenskapens vägnar, av Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar, och gemensamt uppfyllande av åtaganden inom ramen för detta" ⁽⁷⁾

1.1. Regionkommittén förespråkar med eftertryck en ratificering av Kyotoprotokollet i medlemsstaterna och i rådet samt fastställandet av en rättsligt bindande ansvarsfördelning inom gemenskapen i enlighet med den tidtabell och de förslag som rådet lagt fram.

1.2. ReK hoppas att ratificeringarna skall vara fullföljda och klara att offentliggöras vid världstoppmötet Rio+10 i Johannesburg 2002. I detta sammanhang hänvisar ReK ånyo till slutsatserna i sitt yttrande till kommissionen ⁽⁸⁾ av den 14 november 2001 om förberedelserna inför världstoppmötet Rio+10.

1.3. ReK konstaterar att Förenta staterna inte har ratificerat Kyotoprotokollet, men förbundit sig till den ramkonvention om klimatfrågor som antogs i Rio de Janeiro. I Kyotoprotokollet åläggs u-länderna inga utsläppsminskningar. I dessa länder tenderar utsläppen dock att öka kraftigt. EU bör inte dra sig för att kräva och stödja att Förenta staterna och andra länder som inte är parter till Kyotoprotokollet bedriver en aktiv miljöpolitik för minskade utsläpp.

1.4. ReK anser att Kyotoprotokollet kan utgöra utgångspunkten för reella och ännu strängare mål för utsläppsminskning. Dessa mål skall börja formuleras i god tid innan Kyotoprotokollets tillämpningsperiod inleds.

2. Angående "Meddelande från kommissionen om genomförandet av första delen av det europeiska klimatförändringsprogrammet" ⁽⁹⁾

2.1. ReK konstaterar att yttrandet till kommissionen av den 21 september 2000 om klimatförändringsprogrammet, som även omfattade en dialog med regioner och kommuner, i huvudsak har lämnats obeaktat i kommissionens programarbete. Detta avspeglas även i de sektorsvisa arbetsgruppernas sammansättning.

⁽¹⁾ EGT C 379, 15.12.1997, s. 11.

⁽²⁾ EGT C 315, 13.10.1998, s. 5.

⁽³⁾ EGT C 198, 14.7.1999, s. 3.

⁽⁴⁾ EGT C 57, 29.2.2000, s. 81.

⁽⁵⁾ EGT C 22, 24.1.2001, s. 30.

⁽⁶⁾ EGT C 107, 3.5.2002, s. 9.

⁽⁷⁾ KOM(2001) 579 slutlig.

⁽⁸⁾ CdR 37/2001 fin – EGT C 107, 3.5.2002, s. 9.

⁽⁹⁾ KOM(2001) 580 slutlig.

2.2. ReK påpekar att de olika arbetsmetoderna, tidtabellerna och sammansättningarna inom arbetsgrupperna har påverkat valet av åtgärdsförslag och konsekvensanalyserna.

2.3. ReK konstaterar med besvikelse att det föreslagna klimatförändringsprogrammet inte längre omfattar något förslag till harmonisering av miniminivåerna inom energibeskrivningen, även om detta till sin karaktär är en av de effektivaste åtgärderna som kan vidtas gemensamt och ingå i gemenskapspolitiken.

2.4. ReK noterar att programmet omfattar – om än i blygsam skala – förslag till harmonisering av bränsleskatterna inom kommersiella transporter samt förslag till ökning av andelen biobränslen och befrielse från punktskatter. En överenskommelse bör också kunna nås angående miniminivåer för bränsleskatterna inom kommersiell civil luftfart.

2.5. ReK förespråkar en fördubbling av den kombinerade produktionen av värme (inklusive system för fjärrkyla) och el samt en avsevärd ökning av andelen biobränslen när det gäller transportbränslen. Större uppmärksamhet bör fästas vid främjandet av kombinerad produktion av värme och el som bygger på biobränslen.

2.6. I syfte att gynna kraftvärmeproduktion och en övergång till denna anser ReK att de myndigheter som ansvarar för fysisk planering och markanvändning måste få rätt att fastställa det lämpligaste uppvärmningsalternativet.

2.7. För att uppnå en minskning av växthusgaser är det enligt ReK viktigt att bedriva upplysnings- och startkampanjer. Syftet är att öka medvetenheten och väcka intresse samt att sprida goda metoder. I detta sammanhang kan regioner och kommuner fungera som lokala och regionala initiativtagare till klimatskyddskampanjer och åtgärder som sparar energi, eftersom dessa själva är energianvändare och även i övrigt spelar en viktig roll i egenskap av aktör nära medborgarna. De anslag som nu beviljats för Save-programmet måste ökas kraftigt, liksom även den landsvisa tilläggsfinansieringen. Främjandet av förnybara energikällor bör kunna kombineras med dessa kampanjer.

2.8. ReK ställer sig tveksam till om det är ändamålsenligt med ett direktiv som styr efterfrågan på energi på den öppna, konkurrensutsatta marknaden. Redan nu saluförs på den fria elmarknaden produkter som bidrar till inbesparingar. Konsumenterna erbjuds t.ex. energisnåla lampor eller energiöversikter över byggnader och industriprocesser. Verksamhetsidén går ut på att kompensera minskningen inom energiförsäljningen med nya produkter och tjänster. Ett gott exempel på nya tjänster som erbjuds på marknaden är den s.k. ESCO-verksamheten. Energileverantörerna vinner även gott anseende

hos allmänheten genom att erbjuda kunderna inbesparingar och förnybar och "grön" energi. ReK vill emellertid peka på det faktum att efterfrågan på energi har ökat trots unionens miljöpolitik, varför det krävs större insatser på området.

2.9. ReK anser att offentlig upphandling av produkter som är energisnåla och skonsamma för miljön samt upphandling av förnybar energi skall uppmuntras genom att handelspolitiska hinder undanröjs såväl på gemenskapsnivå som på nationell nivå.

2.10. ReK anser att den beräknade ökningen på 50 % av trafikutsläpp på 15 år är oroväckande och att detta motverkar en hållbar utveckling. Trafikökningen på vägar och i tätorter leder till ökade lokala luftföroreningar som äventyrar medborgarnas hälsa och trivsel.

2.11. ReK understryker att utsläppen av växthusgaser i stor utsträckning är av lokal natur och att alla aktörers insatser behövs för att minska utsläppen. De olika utsläppskällornas betydelse varierar kommun- och regionvis. Det finns även stora skillnader mellan olika stater beträffande utsläppen och de sektorer där de uppstår. Skillnaden kan bero på geografiskt läge, klimat och näringsstruktur eller på den miljö- och samhällspolitik som berörda medlemsstater bedriver. Kommissionen utgår i sin granskning från en uppdelning i sektorer och eftersträvar med hänvisning till kostnadseffektivitet utsläppsminskningar särskilt inom de största sektorerna. Det finns en fara för att små aktörer eller små källor till utsläpp av växthusgaser glöms bort när metoderna skall fastställas.

2.12. ReK ställer sig positiv till en översyn av IPPC-direktivet till den del som berör utsläpp av växthusgaser. Även om utsläppen inte skulle påverka den lokala miljön direkt kräver det moraliska ansvaret för utsläppsökningen och för klimatförändringens följder för nuvarande och framtida generationer en försiktighetsprincip. En minskningsåtgärd som ofta tillgrips är minskad energianvändning, vilket direkt förbättrar den lokala luftkvaliteten.

3. **Angående "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgas inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG" ⁽¹⁾**

3.1. ReK anser att systemet för handel med utsläppsrätter och försök i anslutning till detta skall vara frivilligt, vilket

⁽¹⁾ KOM(2001) 581 slutlig.

ligger i handelns natur. Juridiska personer med rättskapacitet skall omfattas, t.ex. kommuner, kooperativ och aktiebolag. På så sätt kan man undvika tillämpning på enskilda verksamhetsställen. ReK anser vidare att även länder som godkänts som medlemmar i EU skall få delta i systemet för handel med utsläppsrätter om de så önskar.

3.2. ReK anser att alla som vill skall få delta i försöken på villkor att de egna utsläppen av växthusgaser kan mätas på ett tillförlitligt sätt och att myndigheterna ges tillstånd att utföra mätningar såväl före som efter att ett köpeavtal ingåtts. På nationell nivå kan de utsläpp som omfattas av försöken begränsas till t.ex. högst hälften av landets totala utsläpp av växthusgaser. Detta kan genomföras t.ex. genom ett anmälningsförfarande som skall fullföljas inom en viss tid.

3.3. Den första tilldelningen av utsläppsrätterna bör vara gratis.

3.4. Gällande vilka slag av gaser som skall godkännas för handeln med utsläppsrätter konstaterar ReK att det inte ens i försöksskedet är motiverat att begränsa sig till den största förorenaren, nämligen koldioxid. Enligt ReK:s åsikt kan det snarare vara värdefullt att uppnå större representativitet i handeln genom att t.ex. inbegripa metan från avfallshanteringen eller dikväveoxid från trafiken i de gaser som skall saluföras.

3.5. ReK anser att de föreslagna begränsningarna gällande såväl sektorer som andelar på energiområdet på ett onödigt sätt inskränker möjligheterna för tänkbara aktörer inom

handeln med utsläppsrätter. ReK motiverar denna synpunkt med att företagen på nationell nivå var för sig skall kunna välja de mest ändamålsenliga metoderna för att minska utsläppen av växthusgaser.

3.6. Utgångspunkten för ReK är att tillsynen över handeln med utsläppsrätter skall utövas av institutioner med lätt struktur (t.ex. utsläppsmarknadscentraler) som skall bildas såväl på nationell nivå som på gemenskapsnivå. Dessa kan inrättas t.ex. i anslutning till den tillsyn som skall utövas enligt Kyotoprotokollet.

3.7. ReK anser det vara oroväckande att innehållet, beredningsarbetet och åtgärdsförslagen riktade till kommissionen och medlemsstaterna i anslutning till de tre framlagda dokumenten utan undantag har inriktat sig på medlemsstaterna, sektorer med stora utsläppsvolymer och de viktigaste aktörerna eller de vanligaste växthusgaserna och utsläppsvolymer. Med vilka medel kommer kommissionen framöver att lyckas inbegripa de små, lokala och regionala aktörerna, kommunerna och regionerna med sina små utsläppsvolymer eller ovanligare gaser i de oundgängliga åtgärderna för minskade utsläpp? På lång sikt behövs och önskas alla aktörers deltagande i arbetet för minskade utsläpp. Kanske detta arbete kan bli effektivare om även små aktörer och medborgare kan delta. Detta skulle kunna vara modellen för ett medborgarsamhälle som fungerar enligt sunda etiska principer nedifrån och upp. Medborgarsamhället behöver onekligen en reell och stabil minskning av utsläppen av växthusgaser för att dess existens skall kunna tryggas, även efter att Kyotoprotokollets giltighetstid löper ut.

Bryssel den 14 mars 2002.

Regionkommitténs

ordförande

Albert BORE